

Jämtlänningen Olof Ågren och andra modernister

Moderna män 1900-1930, Mjellby Konstmuseum, Halmstad, till 19 juni

Ett medeltidsliknande fridfullt självporträtt och en sprudlande glädjefylld bild från en bröllopsresa i Venedig hänger där på museiväggen. Det är Jämtlandsfödde konstnären Olof Ågren som är representerad i den nya samlingsutställningen "Moderna män 1900-1930" som invigdes den 19 mars på Mjellby konstmuseum i Halmstad.

– Vi ville göra ett kraftigt statement, säger intendent Annelie Tuveros som kurerat utställningen.

Enligt Tuveros är definitionen av svensk modernism för snäv. Ganska få i det myller av konstnärer som var verksamma, delaktiga i konstlivet och uppskattade mellan 1900-1930 passar in i bilden av modernisten med sin färgstarka abstraktion och avvikande från centralperspektiv. Och har därför inte skrivits in i konsthistorien på samma självklara sätt som Nils Dardel, Isaac Grünewald eller Einar Jolin.

– Asphalt, staden och mekanisk rörelse, starka färger är teman som beskrivit den tidiga modernismen, säger Annelie Tuveros.

De konstnärer som inte passar in i mönstret har av olika skäl mer eller mindre glömts. För precis tio år sedan gjorde museet en hyllad och uppmärksam utställning om kvinnliga modernister, "De berömda och glömda - svenska kvinnliga modernister 1900-1930". Nu är det alltså ett 50-tal manliga modernistiska konstnärskap som lyfts fram i den aktuella utställningen, med konstnärer som Torsten Jovinge, Johannes Collin, David Edström, Arthur Carlsson Percy, Kurt Jungstedt, Axel Törneman, Gunnar Zilo, Olof Ågren och många fler.

Det finns olika anledningar till att de inte hamnat i historieböckerna. Men att det finns konstnärer som Torsten Jovinge och Martin Ågren som gjort allting "rätt", men ändå hamnat utanför historien fick Annelie Tuveros och museet att fundera.

– Då undrade vi vad det är för större strukturer, förutom kön, som bidrar till säringskap, säger Annelie Tuveros.

Att hålla på med många olika konstformer som konstnären Einar Nerman passade inte in i idealbilden av det målande geniet. Förutom konstnär, barnboksförfattare och illustratör var Nerman också Sveriges första fridansare. I utställningen finns ett fotografi av honom och hans danspartner från början av 1900-talet där han påminner om en spjuveraktig Charlie Chaplin. Att han kunde vara en underbar och lyrisk målare visar inte minst det finstämda porträttet av hans dotter Vivan som finns med i utställningen. För övrigt var familjen och hemlivet ett tema som mer betraktades som kvinnligt. Kvinnliga konstnärer hade ingen egen inkomst, kunde inte röra sig fritt i staden och var därför ofta hänvisade till familjen och sina barn som modeller. I den aktuella utställningen finns flera exempel på män som målade känslösa, vardagliga porträtt av sina familjer.

Bara genom dess tematik och färgställning kom verk som Olof Ågrens att hamna i konsthistoriens sidofåra. Olof Ågren refererade dessutom till konsthistorien genom sin tydliga influens av italienskt 1300-talsmåleri. Enligt modernismens estetik skulle det absolut inte refereras till gamla tiders konst. Allt detta bröt alltså Olof Ågren mot, men kan enligt Annelie Tuveros ändå betraktas som en modernist.

Tiden kännetecknades idémässigt och konstnärligt av spänningar mellan stad/centrum-land/periferi. De konstnärer som befann sig i periferin, det vill säga utanför Stockholm, hamnade vanligtvis utanför den traditionella historieskrivningen.

Utställningen rör sig fritt mellan teman som manlig identitet, porträtt-självporträtt, vardagsliv och kroppen och en annan mer nyanserad bild av modernismens konst framträder.

Men det är inte bara konst som visas utan också berättelser, som den om den homosexuelle Ivan Lönnberg som dog ung i främlingslegionen under första världskriget. Eller Johannes Collin som efter en karriär som skulptör började ge ut poesi i stället.

Liksom utställningen "De berömda och de glömda" från år 2006 är den aktuella utställningen ett pionjärbete som jag hoppas bidrar till att göra verkligheten och sanningarna mer nyanserade än tidigare.

Gå helt enkelt och se. Och om ni inte händelsevis har vägarna förbi Halmstad så finns katalogen med rikhaltigt bildmaterial och väl skrivna texter tillgänglig från den 1 april.

Den 17 september invigs en separatutställning med Olof Ågrens verk på Jamtli i Östersund. Då visas också en helt ny film om hans liv.

Text: Katarina Franck

Volym 2016-04-01